

Besluit

Besluit strekkende tot het verlenen van accreditatie (na herstel) aan de opleiding wo-bachelor Religiewetenschappen van de Vrije Universiteit Amsterdam

Gegevens

datum	Naam instelling	: Vrije Universiteit Amsterdam
29 april 2016	Naam opleiding	: wo-bachelor Religiewetenschappen (180 EC)
onderwerp	Graad opleiding	: Bachelor of Arts
Besluit	Varianten opleiding	: voltijd, deeltijd
accreditatie wo-bachelor	Afstudeerrichtingen	: Regulier; Islam; Boeddhisme; Hindoeïsme
Religiewetenschappen van de	Locatie opleiding	: Amsterdam
Vrije Universiteit Amsterdam		
(004367)	Datum aanvraag 1	: 24 december 2013
uw kenmerk	Datum goedkeuren	
CvB/EJK/2015/1326	Panel 1	: 12 februari 2013
ons kenmerk	Datum eerste locatiebezoek	: 5, 6 en 7 juni 2013
NVAO/20160868/AH	Datum eerste visitatierapport	: 27 november 2013
bijlagen	Datum herstelplan	: 12 mei 2014
2	Datum herstelbesluit NVAO	: 30 juni 2014
	Datum tweede locatiebezoek	: 12 oktober 2015 (alleen overleg panel)
	Datum tweede visitatierapport	: 19 november 2015
	Datum aanvraag 2 (na herstel)	: 15 december 2015
	Instellingstoets kwaliteitszorg	: Positief besluit onder voorwaarden van 3 september 2014

Voorgeschiedenis

Op 24 december 2013 ontving de NVAO van de Vrije Universiteit Amsterdam een accreditatieaanvraag voor de opleiding wo-bachelor Religiewetenschappen (tot 1 september 2014 wo-bachelor Religie en Levensbeschouwing) vergezeld van een paneladvies waarin standaard 3 (Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties) en daarmee het eindoordeel als onvoldoende zijn beoordeeld. De NVAO nam vervolgens op 30 juni 2014 een besluit tot het verlengen van de accreditatietermijn (zogenoemd herstelbesluit) van de opleiding met een periode van 2 jaar, derhalve tot en met 29 juni 2016.

Op 15 december 2015 ontving de NVAO een nieuwe accreditatieaanvraag vergezeld van een rapport van het panel, waarin de desbetreffende standaard nu positief is beoordeeld. De opleiding heeft naar het oordeel van het panel binnen de herstelperiode van 2 jaar de nodige verbeteringen doorgevoerd voor standaard 3. Het panel is van mening dat de opleiding na het doorvoeren van de verbeteringen voor deze standaard thans het vereiste niveau heeft bereikt.

- Artikel 5a. 12a. van de Wet op het hoger onderwijs en wetenschappelijk onderzoek (Stb. 2010, 293);
- Accreditatiebesluit WHW (Stb. 2011, 536);
- Beoordelingskader voor de beperkte opleidingsbeoordeling van de NVAO (Stcrt. 2010, nr 21523).

Bevindingen

De NVAO stelt vast dat in de visitatierapporten deugdelijk en kenbaar is gemotiveerd op welke gronden de panels de kwaliteit van de opleiding voldoende hebben bevonden.

Advies van het visitatiepanel (eerste beoordeling)

Samenvatting bevindingen en overwegingen van het panel (hierna ook: de commissie).

Standaard 1: Beoogde eindkwalificaties

De bacheloropleiding Religie en Levensbeschouwing (thans geheten: Religiewetenschappen) beoogt brede basiskennis, inzicht en vaardigheden bij te brengen op het vlak van religie en levensbeschouwing. Studenten kiezen voor een regulier godsdienstwetenschappelijk traject of een traditiespecifiek traject met een meer theologisch karakter: Islam, Boeddhisme of Hindoeïsme. De combinatie van theologische en godsdienstwetenschappelijke elementen geeft de opleiding een hybride karakter. De commissie heeft kennis gemaakt met een opleiding die een academische setting aanbiedt waarin, de simplex ordo indachtig, studenten en docenten met uiteenlopende levensbeschouwingen met elkaar in dialoog gaan en op een wetenschappelijke en persoonlijk betrokken wijze leren reflecteren. Opmerkelijk is dat de doelstelling van dialogisch leren niet vertaald wordt in de eindtermen.

De eindkwalificaties van de opleiding zijn getoetst aan de Dublin-descriptoren, hebben volgens de commissie een academische oriëntatie en sluiten aan bij wat internationaal gangbaar is op academisch bachelorniveau. Ze gelden voor alle afstudeerrichtingen en dekken volgens de commissie op hoofdlijnen de eindtermen af uit het domeinspecifieke referentiekader van het Disciplineoverlegorgaan Godgeleerdheid (DGO). Een verdere concretisering en een duidelijkere afstemming van de beoogde eindkwalificaties op de DGO eindtermen zou hun relevantie en bruikbaarheid ongetwijfeld verhogen. Deze overweging laat volgens de commissie onverlet dat de opleiding passende eindtermen heeft geformuleerd. De commissie beoordeelt de beoogde eindkwalificaties van de bacheloropleiding Religie en Levensbeschouwing dan ook als voldoende.

Standaard 2: Onderwijsleeromgeving

De eigenheid van de bacheloropleiding Religie en Levensbeschouwing komt volgens de commissie voornamelijk tot uiting binnen de verschillende afstudeerrichtingen. Zowel de track regulier als de track Islam bieden elk een samenhangend programma waarbij de traditiespecifieke component bij Islam behoorlijk uitgebreid is. De commissie is van mening dat een programma met een iets groter aandeel aan gemeenschappelijke modules de samenhang van de opleiding zou versterken zonder afbreuk te doen aan het specifieke karakter van de verschillende tracks.

Binnen de opleiding is er een wisselwerking tussen onderwijs en onderzoek; de vakken die de commissie steekproefsgewijs heeft bekeken, bevestigen die indruk. Onderzoeksvaardigheden komen voldoende aan bod in het programma, maar de voortgang

Pagina 3 van 7 van studenten bij het verwerven van die vaardigheden kan volgens de commissie systematischer in het oog gehouden worden. De nieuwe invulling van de modules academische vaardigheden en scriptievoorbereiding komt hier wellicht aan tegemoet. De faculteit heeft een duidelijke visie op onderwijs. De nadrukkelijke aandacht voor het binnenperspectief vormt voor een heel aantal studenten precies de aantrekkingskracht van de faculteit. Het concept 'dialogue' is volgens de commissie - en de opleiding zelf - nog niet geoperationaliseerd. Aangezien de onderwijsleeromgeving aan de VU alle mogelijkheden biedt tot dialogisch leren, is er wellicht ruimte om die dialoog concreet vorm te geven in een cursus op bachelorniveau.

Individuele modules zijn studeerbaar; het vak Arabisch is pittig maar vormt volgens de commissie geen structurele belemmering van de studievoortgang. Het aantal contacturen kan wellicht uitgebreid worden en de contactmomenten gespreid over meer dan twee dagen per week. De rendementscijfers van de opleiding zijn nog niet aan de maat, maar de commissie heeft wel vertrouwen in de manier waarop de faculteit deze problematiek behartigt.

Het academisch personeel is goed gekwalificeerd voor de inhoudelijke en onderwijskundige aspecten van het programma. De gunstige docent-studentratio biedt ruimte voor interactie met studenten. De studiebegeleiding is op orde, maar het huidige aanbod kan nog verder worden gedifferentieerd, met name rond informatievoorziening over stage of studie in het buitenland. De opleidingscommissie ontwikkelt op dit moment een integraal kwaliteitszorgbeleid binnen de faculteit. Die aanpak zal ongetwijfeld bijdragen aan de onderwijskwaliteit in het algemeen en aan het kwaliteitsbewustzijn van management, docenten en studenten. De commissie beoordeelt de onderwijsleeromgeving van de bacheloropleiding Religie en Levensbeschouwing als voldoende.

Standaard 3: Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties

De commissie stelt vast dat de faculteit zich sinds kort meer inspant voor de borging van de kwaliteit van toetsing en beoordeling. De opleiding maakt op dit punt een inhaalslag. De examencommissie beschikt over zowel commitment als expertise om dit proces te begeleiden. Het fraudebeleid van de faculteit is duidelijk beschreven, maar kan volgens de commissie nog worden aangescherpt door systematisch ook alle papers te screenen op plagiaat.

De toetsen die ter inzage lagen bij de geselecteerde programmaonderdelen en de scripties die de commissie heeft beoordeeld, dateren uit een vroegere periode. De commissie heeft steekproefsgewijs vastgesteld dat er voldoende variëteit is in de toetsvormen en dat de toetsen aansluiten bij de leerdoelen van de programmaonderdelen. Echter, lang niet alle toetsen bevatten feedback en ook de relatie tussen feedback en score was niet steeds duidelijk. Bovendien waren er voor de scripties nauwelijks evaluatieformulieren beschikbaar.

Naast een aantal sterke eindwerkstukken zijn vijf scripties (op een steekproef van 25) uit de tracks regulier en Islam niet aan de maat. De commissie acht daarnaast vier andere scripties weliswaar van voldoende kwaliteit, maar beduidend zwakker dan het hoge beoordelingscijfer doet vermoeden. Scripties uit de track Islam misten de vereiste wetenschappelijke analyse, alsook de kritische houding en reflectie die van een eindwerkstuk op academisch bachelorniveau verwacht mogen worden. Ook werd de leesbaarheid bemoeilijkt door een beperkte schriftelijke taalbeheersing. Bij de onvoldoende scripties uit de track regulier was de vraagstelling niet helder, de tekst oppervlakkig en de

Pagina 4 van 7 analyse grotendeels afwezig. De commissie constateert dat een aantal maatregelen die zich bij deze analyse opdringen, inmiddels door de faculteit in beleid is omgezet: meer aandacht voor het scriptievoorstel, een tweede beoordelaar, bewaken en remediëren van de schriftelijke taalbeheersing, gebruik van een beoordelingsmatrix. De opleiding kan via de voorgenomen aanpassing van de module academische vaardigheden ook het vermogen tot kritische reflectie aanscherpen. Binnen de track Islam dienen zowel docenten als studenten zich bewust te zijn dat het object van hun studie in een westerse context en vanuit academisch perspectief wordt behandeld.

Hoewel de commissie de nieuwe aandacht voor kwaliteitsborging van toetsen waardeert, constateert zij dat de verbeteringen wel relatief laat in gang zijn gezet. De vastgestelde beperkingen op het vlak van de borging van toetsing bij de bacheloropleiding Religie en Levensbeschouwing wegen voor de commissie zwaarder door dan de vastgestelde kwaliteit van het toetsbeleid in opbouw. Dit vooral omdat de commissie op basis van de scripties tot het oordeel is gekomen dat het gewenste eindniveau te vaak niet wordt behaald. De commissie beoordeelt de toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties van de bacheloropleiding Religie en Levensbeschouwing dan ook als onvoldoende.

Advies van het visitatiepanel (beoordeling gerealiseerd herstel)

Dit rapport heeft betrekking op de beoordeling van het herstel van de bacheloropleiding Religiewetenschappen van de Vrije Universiteit Amsterdam. Naar aanleiding van het initiële beoordelingsrapport uit 2013 heeft de opleiding een herstelperiode toegewezen gekregen waarin ze standaard 3 van het van toepassing zijnde beperkte beoordelingskader aan de hand van een door de NVAO goedgekeurd herstelplan diende te verbeteren. Het panel handhaaft het voldoende oordeel van de initiële visitatie op standaarden 1 en 2.

De opleiding heeft overeenkomstig het herstelplan een aantal verbeteringen doorgevoerd ter versteviging van het toetsbeleid en bevordering van docentprofessionalisering. Het panel heeft geconstateerd dat deze maatregelen geleid hebben tot een forse kwaliteitsverbetering op institutioneel vlak. Het panel stelde vast dat de genomen maatregelen ook in de praktijk effectief zijn geweest en dat alle scripties nu een voldoende eindniveau laten zien.

De opleiding werkt ook aan een herziening van het curriculum, waarbij de leerlijn onderzoeksvaardigheden verzwaard wordt. Die maatregel vormt weliswaar geen onderdeel van deze herstelbeoordeling, maar het panel oordeelt positief over deze aanpassing en meent dat de opleiding hiermee een ambitie tot blijvende kwaliteitsverbetering laat zien. Datzelfde geldt voor de door de opleiding in gang gezette operationalisering van het 'dialogisch leren' binnen de bestaande modules.

Het panel concludeert dat de opleiding een ontwikkeling in gang heeft gezet die vertrouwen geeft in een verdere verhoging van de kwaliteit van toetsing en van het eindniveau van de scripties. Het verwacht dat de grote verbeteringen die de opleiding op beleidsniveau heeft doorgevoerd, in toenemende mate hun weg zullen vinden naar de praktijk van onderwijs en toetsing. Het vertrouwt erop dat deze praktijkervaring op haar beurt zal leiden tot evaluatie en waar nodig aanpassing van het beleid.

De NVAO onderschrijft de aanbevelingen van het panel.

Besluit

Ingevolge het bepaalde in artikel 5a.10, derde lid, van de WHW heeft de NVAO het college van bestuur van de Vrije Universiteit Amsterdam te Amsterdam in de gelegenheid gesteld zijn zienswijze op het voornemen tot besluit van 21 maart 2016 naar voren te brengen. Per e-mail van 22 april 2016 heeft de instelling laten weten geen opmerkingen te hebben.

De NVAO besluit accreditatie te verlenen aan de wo-bachelor Religiewetenschappen (180 EC; varianten: voltijd, deeltijd; locatie: Amsterdam) van de Vrije Universiteit Amsterdam te Amsterdam. De opleiding kent de volgende afstudeerrichtingen: Regulier; Islam; Boeddhisme; Hindoeïsme. De NVAO beoordeelt de kwaliteit van de opleiding als voldoende.

Dit besluit treedt in werking op 30 juni 2014 en is van kracht tot en met 29 juni 2016 (29 juni 2020)¹.

Den Haag, 29 april 2016

De NVAO
Voor deze:

1.0. 

Dr. A.H. Flierman
(voorzitter)

Tegen dit besluit kan op grond van het bepaalde in de Algemene wet bestuursrecht door een belanghebbende bezwaar worden gemaakt bij de NVAO. De termijn voor het indienen van bezwaar bedraagt zes weken.

¹ Nadat de instelling een onvoorwaardelijk positief besluit instellingstoets kwaliteitszorg heeft gekregen, wordt de accreditatietermijn verlengd naar in totaal 6 jaren.

Uit besluit van 30 juni 2014

Onderwerp	Standaard	Beoordeling door het panel
1. Beoogde eindkwalificaties	De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen	Voldoende
2. Onderwijsleeromgeving	Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren	Voldoende
3. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd	Onvoldoende
Eindoordeel		Onvoldoende

Beoordeling na herstel

Standaard	Standaard	Beoordeling door het panel
1. Beoogde eindkwalificaties	De beoogde eindkwalificaties van de opleiding zijn wat betreft inhoud, niveau en oriëntatie geconcretiseerd en voldoen aan internationale eisen	Voldoende
2. Onderwijsleeromgeving	Het programma, het personeel en de opleidingsspecifieke voorzieningen maken het voor de instromende studenten mogelijk de beoogde eindkwalificaties te realiseren	Voldoende
3. Toetsing en gerealiseerde eindkwalificaties	De opleiding beschikt over een adequaat systeem van toetsing en toont aan dat de beoogde eindkwalificaties worden gerealiseerd	Voldoende
Eindoordeel		Voldoende

De standaarden krijgen het oordeel onvoldoende, voldoende, goed of excellent.

Het eindoordeel over de opleiding als geheel wordt op dezelfde schaal gegeven.

Panel eerste beoordeling en beoordeling herstelplan

- Prof. dr. Dirk Hutsebaut (voorzitter), emeritus hoogleraar Godsdienstpsychologie aan de KU Leuven, België;
- Prof. dr. Peter Nissen, hoogleraar Spiritualiteitsstudies aan de Radboud Universiteit;
- Prof. dr. Eibert Tigchelaar, hoogleraar Bijbelwetenschappen aan de KU Leuven, België;
- Dr. Sipco Vellenga, godsdienstsocioloog aan de Universiteit van Amsterdam;
- Prof. dr. Stefan Wild, emeritus hoogleraar Islamitische studies en Semitische talen aan de Universiteit van Bonn, Duitsland;
- Prof. dr. Henk Witte, bijzonder hoogleraar Ignatiaanse spiritualiteit aan Tilburg University;
- Kiki Boomgaard MA (studentlid), alumna van de Research Master Religious Studies aan de Universiteit van Amsterdam.

Het panel is ondersteund door dr. Kees-Jan van Klaveren, projectleider, en Mark Delmartino, MA, secretaris (gecertificeerd).

Panel beoordeling gerealiseerd herstel

- Prof. dr. Dirk Hutsebaut (voorzitter), emeritus hoogleraar Godsdienstpsychologie aan de KU Leuven, België;
- Prof. dr. Stefan Wild, emeritus hoogleraar Islamitische studies en Semitische talen aan de Universiteit van Bonn, Duitsland;
- Prof. dr. Henk Witte, bijzonder hoogleraar Ignatiaanse spiritualiteit aan Tilburg University.

Het panel is ondersteund door dr. Kees-Jan van Klaveren, secretaris (gecertificeerd).